

BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. Баулін Ю.В. Кримінально-правове регулювання: основні проблеми. *Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 18–19 жовт. 2018 р.). Харків: Право, 2018. С. 23–28.

4. Кваша О.О., Бабанли Р.Ш. Призначення покарання за умисне вбивство: вплив ступеня тяжкості злочину на вид та розмір покарання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 556–561. http://sej.org.ua/10_2022/140.pdf

5. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики: монографія. Відп. ред. О. М. Костенко. Одеса : Фенікс, 2017. 362 с.

6. Павлова Т.О. Кримінально-правова політика незалежної України. *Актуальні проблеми кримінального права, кримінального процесу і криміналістики: теорія та сучасна практика* : монографія / за ред. д.ю.н, проф. О. А. Чувакова. Одеса : Фенікс, 2022. С. 10–47.

7. Шепітько М.В. Злочини у сфері правосуддя: еволюція поглядів та наукові підходи до формування засобів запобігання: монограф. Харків: Право, 2018. 408 с.

Ямельський Назарій Юрійович,

аспірант відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В.М. Корещького НАН України

ЗЛОЧИН ГЕНОЦИДУ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

З 24 лютого 2022 року, коли розпочалось повномасштабне вторгнення РФ в Україну, з'явилися обґрунтовані звинувачення російського політичного та військового керівництва у геноциді українського народу. У звіті Центру з прав людини Рауля Валленберга про порушення Росією Конвенції про геноцид йдеться про те, що є достатні підстави вважати, що Росія несе відповідальність за пряме та публічне підбурювання до геноциду та геноцид з наміром знищити частину української національної групи, встановлено наявність серйозного ризику геноциду в Україні, що призводить до виникнення правового обов'язку усіх держав запобігти геноциду [1]. Німецький юрист Отто Люхтерхандт, керуючись шістьма критеріями Конвенції ООН проти геноциду, вважає, що Росія вчиняє геноцид у Маріуполі [2]. Юрист-міжнародник В. А. Василенко зазначає, що «неймовірна

кількість воєнних злочинів та злочинів проти людяності, вчинених російською армією, є засобом вчинення одного основного злочину – геноциду Українського народу і такого ще не було в історії людства [3]. Український юрист Захар Тропін, аналізуючи ситуацію після деокупації міста Ізюм, вважає, що дії армії РФ орієнтовані на цілеспрямований геноцид Українського народу [4]. Видатний американський історик Тімоті Снайдер аргументовано зазначає, що російська армія вчиняє геноцид українського народу [5]. Так само вважає американський політолог Юджин Фінкель [6].

25 листопада 2022 року був проведений круглий стіл на тему: «Геноцид українців під час російсько-української війни 2014-2022» між науковцями, експертами, громадянськими діячами та політиками, на якому було резюмовано: «Маємо всі ознаки спеціального наміру РФ знищувати українську націю та її незалежну державу». [7].

Десятий розділ Особливої частини Кримінального кодексу України, який встановлює кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти миру, безпеки, людства та міжнародного правопорядку, містить статтю 442, яка встановлює кримінальну відповідальність за злочин геноциду.

Геноцид є найбільш суспільно небезпечним, особливо тяжким злочином, адже йдеться про вбивства та винищення цілих націй, рас чи етнічних, релігійних груп.

З огляду на характер дій політичного та військового керівництва РФ та російської армії, відповідність цих дій ознакам злочину геноциду, який триває в Україні, дослідження злочину геноциду має теоретичне та праксеологічне значення для науки кримінального права.

Формулювання злочину геноциду та його ознак часто застосовуються і в міжнародному праві, що є важливим джерелом вивчення злочину геноциду. До прикладу, визначення та ознаки злочину геноциду містяться у Конвенції про запобігання злочину геноциду і покарання за нього від 9 грудня 1948 року.

Римський статут Міжнародного кримінального суду надає визначення злочину геноциду та ознак його злочину в Елементах злочину (англ.- Elements of crimes). Міжнародною спільнотою були створені спеціальні трибунали щодо злочину геноциду: Міжнародний трибунал щодо Руанди, Міжнародний трибунал щодо Камбоджі.

Міжнародна протидія злочину геноциду, практика міжнародних трибуналів та застосування статті Римського статуту Міжнародним кримінальним судом є необхідними складовими комплексного дослідження злочину геноциду за вітчизняним кримінальним

законом. На думку вчених, ні в довоєнний період до 2014 року, ні до початку активної фази війни з 24 лютого 2022 р., не висвітлювалися питання про співвідношення положень міжнародного кримінального права та кримінального права України щодо воєнних злочинів. Так само навіть не було спроб обґрунтувати відповідальність не за діяння кожного окремого суб'єкта, а як за системну діяльність ворожої держави, її керівників та виконавців їх задумів. Явно недостатня увага в теорії приділялася співвідношенню загальнокримінальних злочинів та злочинів в сфері міжнародного гуманітарного права [8, с. 197].

Отже, вивчення злочину геноциду в контексті триваючої російсько-української війни є пріоритетним напрямом фахових досліджень як в царині кримінального права, так і міжнародного.

Однією із найбільш важливих цілей Української держави є притягнення винних у вчиненні воєнних злочинів, злочинів проти людяності, і насамперед злочину геноциду до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Незалежний правовий аналіз порушень Російською Федерацією Конвенції про геноцид в Україні та обов'язку запобігти. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.raoulwallenbergcentre.org/images/reports/Ukrainian-Final-Report.pdf](https://www.raoulwallenbergcentre.org/images/reports/Ukrainian-Final-Report.pdf) (дата звернення: 10.03.23).

2. Prof. Dr. iur. Otto Luchterhandt. The encirclement and destruction of the Ukrainian city of Mariupol, Donetsk region, by Russia's armed forces - the site of various mass crimes under international law and in particular a case of genocide. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://libmod.de/wp-content/uploads/Expert-report_the-case-of-Mariupol_march-2022_Otto-Luchterhandt.pdf](https://libmod.de/wp-content/uploads/Expert-report_the-case-of-Mariupol_march-2022_Otto-Luchterhandt.pdf) (дата звернення: 10.03.23).

3. Виступ проф. В.А. Василенка на Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародно-правова оцінка російської воєнної агресії в Україні та захист фундаментальних прав людини» 16 липня Київ, 2022.

4. Дії армії РФ орієнтовані на цілеспрямований геноцид українського народу, — експерт про поховання в Ізюмі. URL: <https://uatv.ua/uk/diyi-armiyi-rf-spryamovani-na-tsilespryamovanyj-genotsyd-ukrayinskogo-narodu-ekspert-pro-pohovannya-v-izyumi/> (дата звернення: 10.03.23).

5. Russia Intends to Commit Genocide in Ukraine, Six Ways to Prove It. Lecture by Timothy Snyder/ URL:

<https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2022/10/23/7149219/>
(дата звернення: 10.03.23).

6. Eugene Finkel. What's happening in Ukraine is genocide. Period. URL:

<https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/04/05/russia-is-committing-genocide-in-ukraine/> (дата звернення: 10.03.23).

7. Геноцид українців під час російсько-української війни 2014-2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3612130-genocid-ukrainciv-pid-cas-rosijskoukrainskoi-vijni-20142022.html> (дата звернення: 10.03.23).

8. Навроцький В.О. Конструкція кримінальної відповідальності рф, її очільників та їх клевететів за напад на Україну. Українська кримінальна юстиція в умовах війни: матеріали VIII (XXI) Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 9–11 червня 2022 року). Львів: ЛьвДУВС, 2022. С. 197-201.

Сайнецький Володимир Володимирович,
курсант навчально-наукового інституту №1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Зарубей Вікторія Володимирівна,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ КРАЇНАМИ

Анотація. Досліджено порівняльний аналіз українського кримінального процесуального законодавства з європейськими країнами.

Наголошено на тому, що оскільки кримінально-процесуальне законодавство України розвивається в контексті європейських стандартів, виникає необхідність перевірки його відповідності стандартам, встановленим у кримінальному процесуальному законодавстві Європейського Союзу (далі – ЄС). Проблема адаптації кримінального процесуального законодавства України до норм ЄС є досить новою для науки кримінального процесу, і це пояснюється недостатньою науковою розробленістю цього питання.